

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa információs és marketing hírlevele

Közlemény az előjelentési kötelezettségről

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa számos testületi fórumán volt terítéken az a probléma, hogy nincsenek pontos információink az országba külföldről érkező halakról, mennyiségéről, összetételéről, céljáról. Több munkabizottság próbált az ügyben eredményt elérni. A pontos információk megszerzésében az állat-egészségügyi hatóság segítségadása tűnt a legkézenfekvőbbnek, továbbá a halastó gazdák abban is reménykedtek, hogy így némi gátat szabhatnak nemkívánatos élőhal importjának. Azzal, hogy az állat-egészségügyi hatóság kiadott egy közleményt, a tavaly május elseje óta tartó piaci feszültség enyhülhet. A közleményen túl a szövetség álláspontját, és az állatorvosi szakemberek véleményét is közlé tesszük.

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa tagságának nevében dr. Orosz Sándor igazgató köszönte meg az FVM állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrzési főosztályának a Magyarországra beérkező élő hal szállítmányok nyomom követhetősége biztosításának érdekében tett gyors intézkedését.

„Reméljük, hogy a főosztály 78 279/2005. számú Közleménye segít érvényesíteni hazánk és termelőink járvány-üggyel, élelmiszer-biztonsággal és állat-

egészségüggyel kapcsolatos érdekeit” – áll a levélben. A szövetség ugyanakkor néhány észrevételt is hozzáfűzött az írásos anyaghoz.

„Kérjük, hogy a közlemény végrehajtása során ne csak az ismert, illetve bejelentkező termelőkre terjedjen ki a figyelmük. A hazai piacon több olyan kereskedelmi vállalkozás is van, amely termelő kapacitással nem rendelkezik. Ezek az általuk eladásra kínált halat belföldön, vagy külföldön szerzik be. Az állat-egészség-

Tartalom:

Párbeszéd a vízminőség védelméről	3
Egy új étrend	4
Hortobágyon nyereségesen gazdálkodnak	5
2005. évi hallakomák	6
Közönségcsalogató gasztronómiai programok	7
Hattyúdal a magyar halászatról	8

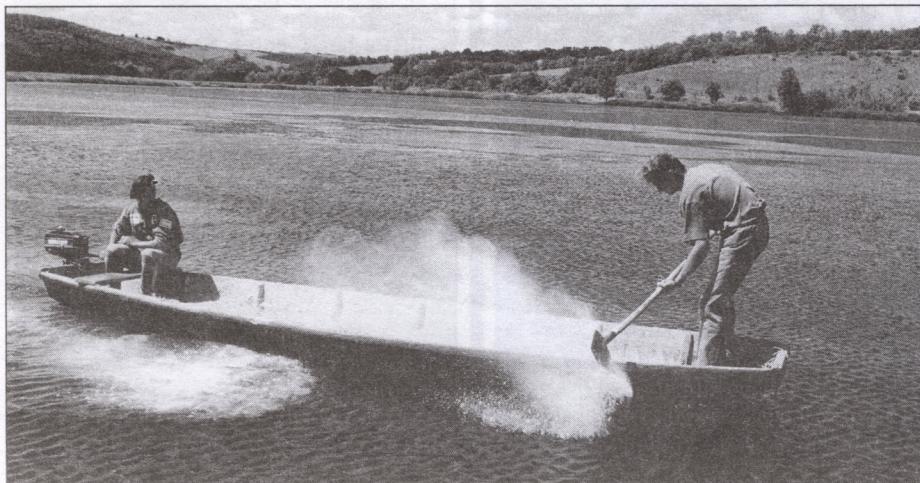
ügyi kockázat ebben az esetben nagyobb, mint a termelő üzemeinknél. A közlemény intézkedéseinek e körben is kérjük érvényét szerezni. Amennyiben szükséges, akkor az általunk ismert ilyen vállalkozásokról a főosztály részére információt tudunk adni.

Indokoltnak tartjuk, hogy az intézkedés kapcsán születő adatgyűjtési összesítőt negyedévente megismerhessük. Az élő ponty forgalmának növekedését jelentő időszakban (karácsony és húsvét előtti egy-egy hónap) erre gyakrabban, ha lehet, naponta kérnénk lehetőséget biztosítani. Az információk átadását természetesen elektronikus úton gondoljuk megvalósítani.

A közlemény I. számú mellékletének II. pontjából hiányoljuk azt a hivatkozást, ami miniszteri engedélyhez köti külföldről származó halfaj egyedeinek kihelyezését.

Tájékoztatást tartanánk célszerűnek arról is, hogy a szabályok megsértése esetén milyen szankciók alkalmazandók, különös tekintettel arra, hogy a bejelentkezési és előjelentési kötelezettség a kereskedelmi

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

Közlemény az előjelentési kötelezettségről

(Folytatás az 1. oldalról)

vállalkozásokra is vonatkozik. Reméljük, hogy e körben is legalább a telep bezárásával egyenértékű intézkedésre lesz majd lehetőség – olvasható a levélben.

Az állatorvosi szakemberek véleménye szerint a haltelepítések során a halak által

hordozott betegségek gyakran évek múlva derülhetnek ki. Különösen igaz ez a parazitológiai vonatkozású betegségekre. Jó példa erre az amur magyarországi betelepítése, amely 1963-ban történt. Az amur által behozott galandférget csak 1969-ben vették észre a tógazdaságokban, holott hat évvel korábban hozták be az első példá-

Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztályának

78 279/2005. számú Közleménye

emberi fogyasztásra szánt áruhal tagállamok közötti kereskedelmi céllal történő szállításához, forgalomba hozatalához kapcsolódó kötelező írásos előjelentésről

Az FVM Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrzési Főosztálya, hivatkozva az egyes élő állatok és termékek Európai Unión belüli kereskedelmével kapcsolatos állat-egészségügyi és állattenyésztési ellenőrzésekről szóló 54/2004. (IV. 24.) FVM rendeletre, valamint az édesvízi halak fertőző betegségei elleni védekezésről és a fertőző betegségektől mentes halgazdaságok létrehozásáról szóló 68/2002. (VIII. 15.) és a halászati termékek termelésének és forgalomba hozatalának élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló 40/2002. (V. 14.) FVM rendeletekre a 78 279/2005. számú Közleményt adja ki.

Tekintettel arra, hogy az emberi fogyasztásra szánt élő áruhal tagállamok közötti szállítása, kereskedelmi forgalomba hozatala nem tartozik az élő állatok szállításának felügyeletét és ellenőrzését szolgáló Európai Unió TRACES rendszer hatásköre alá, az élő áruhal járványügyi, haltenyésztési, élelmiszer-biztonsági és következményesen nyomon követhetőségi szempontból történő nyilvántartása, szűrőpróbaszerű ellenőrzése az 54/2004. FVM rendelet 5. paragrafus 3. bekezdésének a) pontjában meghatározott, a szállítmány címzettje a területileg illetékes megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás (Állomás) felé megküldött kötelező írásos előjelentés alapján történik. A címzett köteles legkésőbb a szállítmányt érkezését megelőző 24 órával az írásos előjelentést az Állomás felé megküldeni. Az előjelentés megküldéséről, megküldetéséről minden esetben gondoskodni kel, az első magyarországi betárolási hely típusától (természetes víz, halászati vízterület, tógazdaság, halastó, holtág, bányató, átmeneti tároló, az élő halat a fogyasztók felé közvetlenül értékesítő élelmiszer-feldolgozó egység stb.) függetlenül.

A szállítmányt további tételekre osztó forgalmazó vagy állandó hatósági felügyelet alatt nem álló létesítmény az 54/2004. FVM rendelet 5. paragrafus 1. bekezdésének d) pontjában és a 11. paragrafusában meghatározottak alapján köteles a területileg illetékes megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás felé írásbeli kötelezettségvállalást tenni és magát az állomásnál bejegyeztetni (1. sz. melléklet), valamint a szállításokról naprakész nyilvántartást vezetni.

A tagállamokból érkező élő áruhal szállítmányok, első magyarországi betárolását követő belföldi kereskedelmére, forgalomba hozatalára, csakúgy, mint a hazai tenyésztésű élő áruhal belföldi forgalmazására a 68/2002. FVM rendeletben meghatározott követelmények vonatkoznak (különös tekintettel annak 5. és 9. paragrafusára), beleértve az állatorvosi-szállítási igazolások kiállításának kötelezettségét is.

Megjegyzés: A halászatról és horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény, és annak végrehajtására kiadott 78/1997. (XI. 4.) FM rendelet szerint bármely halfaj külföldről származó egyede, vagy ennek továbbtenyésztésből származó utóda tógazdaságba, természetes vizekbe és haltenyésztési létesítményekbe (halastó) történő telepítéséhez a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter – a természetvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával kiadott – engedélyre szükséges. A telepítésre szánt halak az EU tagállamok esetében is külföldről származónak tekintendők.

Melléklet! (1 db)

Budapest, 2005. február 17.

dr. Bálint Tibor
főosztályvezető

1. sz. melléklet

ÍRÁSOS KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS, NYILVÁNTARTÁSBÁVÉTELI LAP

más Európai Unió tagállamból
származó emberi fogyasztásra szánt
élő áruhal

magyarországi kereskedelméhez,
forgalomba hozatalához

I.

A cég (vállalkozó) neve:
levelezési címe:
A telephely neve, címe:

Alulírott forgalmazó, kereskedő, a fent nevezett vállalkozás tulajdonosaként, üzemeltetőjeként a nem magyarországi eredetű, más Unió tagállamból származó élő áruhal szállítmányok magyarországi forgalmazásának vonatkozásában az alábbi kötelezettségek teljesítését vállalom:

- a szállítmány érkezésének tényét – feltüntetve annak várható idejét, származási helyét, a hal fajtáját, mennyiségét, legkésőbb a szállítmány telephelyre, első betárolási helyre (vízterületre) történő megérkezését megelőző 24 órával a területileg illetékes megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás (Állomás) felé bejelentem;

- az élő áruhal szállítmányokról, azok további mozgásáról naprakész nyilvántartást vezetnek; azt a megyei állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomást képviselő hatósági állatorvos kérésére bemutatom;

- az édesvízi halak kereskedelmére, forgalomba hozatalára, továbbítására vonatkozó állat-egészségügyi előírásokat betartom;

- az állatok szállítására vonatkozó állatvédelmi előírásokat betartom, az élő halakat a célnak megfelelően kiépített, Állomás által engedélyezett szállítójárművel szállítom, szállítatom.

Kelt:....., 200.....

P. H.

.....
kereskedő, forgalmazó

(Folytatás a 4. oldalon)

Párbeszéd a vízminőség védelméről

Ha egyértelműen nem is jelenthetjük ki, hogy a magyar halászok hátrányosan indulnak az európai piacon a versenyben, az azonban megállapítható, hogy a vízhasználat igen sokba kerül a tógazdáknak. A magas vízhasználati díjat tovább növeli a 2004-ben megjelent, a felszíni vizek minőségi védelmét biztosítani hivatott jogszabály. Hogy ez nem csak a halászatban probléma, arra nézvést vannak információi a szövetségnek is. Kissé eltúlzott a jogszabályban megfogalmazott követelményrendszer, amelynek az alapvető célkitűzéssel egyet is lehet érteni. Nevezetesen a felszíni vizeink jó minőségi állapotát meg kell teremteni, illetve ezt folyamatosan biztosítani kell. Ennek megfelelően a vízhasználatokról, annak kockázatairól hitelt érdemlő, naprakész információkkal kell, hogy rendelkezzen mind a felhasználó, mind pedig, a hatóság.

Az persze, nem mindegy, hogy milyen áron adhatóak ezek az információk. A szövegben forgó 220/2004. (VII. 21.) kormányrendelet alkalmazhatóságát illetően a halászatban és más ágazatokban is aggályok merültek fel. Nem véletlen, hogy a kormány a rendeletben lévő minden határidőt módosított, kivéve az érvényes vízjogi engedélyek megújítását. A szövetség vezetői több esetben tárgyaltak a vízügyi hatóságokkal, illetve a Közlekedési és Vízügyi Minisztérium illetékes vezetőivel, s ígéretet kaptak arra, hogy a módosítások miatt hátrány nem érheti, vagyis nem bírságolják meg a tógazdákat. A halászat esetében pedig, határértékeket sem állapítottak meg a vízjogi engedélyek meghosszabbítása után megjelent KVM rendeletben. A mostani

tárgyalások arról a platformról indultak, hogy a rendelet betartására két út adódik. Az egyik lehetséges megoldás az, hogy a halászati tevékenységre nem értelmezhető a jogszabály. A másik: egy testre szabottabb követelményrendszert határoznak meg. A szövetség természetesen az első megoldást favorizálta, ám a minisztérium – bár korábban elvi lehetőségként megemlítette az első változatot – a második utat javasolta. Így azután, arra nem igazán van lehetőség, hogy ezt a kötelezettséget a halászok elfelejtsék. A követelményrendszer testre szabása folyik, melynek következtében várhatóan a jelenlegi monitoring rendszer alkalmazása válik lehetővé. A vízjogi engedélyknél kifejezetten csak a halászati tevé-

kenységek szempontjából érdekes kibocsátási értékek vizsgálatára szorítkozik majd a kötelezettség. Ez öt-hat paraméter rendszeres vizsgálatát jelenti, ám ahhoz, hogy ez rendeletileg is megjelenjen, szükség van egy technológiai kibocsátási határérték táblázatra. Az elkövetkezendő időszakban a szövetség, a tagok bevonásával készíti el ezt a táblázatot. Az látszik, hogy az egyedi határérték megállapítás lehetőségét is biztosítani szükséges, hiszen rendkívül eltérő helyzetűek a halastavak. A szövetség azon dolgozik, hogy a lehető legkisebb érdeksérem érje a halászokat. A KVM azt ígérte, hogy a rendeletbe pótlólag betesz a határérték táblázatot.

H. Gy.

Felhívás

a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa tagságának részére
a CUNAMI kelet-ázsiai halász áldozatainak megsegítésére

Tisztelt Tagunk!

Mindannyiunk számára ismert az a katasztrófa, melyet az Indiai-óceán szökőárja okozott. Tudomásunk van arról, hogy a tengerhez, halállományokhoz leginkább kötődő halászság is óriási károkat szenvedett el.

Az elmúlt hetekben a világ számos országának halászati érdekvédelmi szervezetéhez eljutott az a tájékoztatás, mely szerint távoli kollégáink számára adománygyűjtési akciót szerveznek. Várhatóan március első felében kapjuk meg azokat az adatokat, melyek az őt érintett ország (Indonézia, Malajzia, Sri Lanka,

India, Thaiföld) ilyen kárait közlik. Ez alapján a Szövetség Elnöksége döntést fog hozni arról, hogy mely állam halászsai részére nyújtunk támogatást.

Kérjük, hogy egyéni vagy céges adományaival segítse a támogatás értékének növekedését.

A Szövetség vezetésének nevében tisztelettel kérem, hogy pénzbeli segítségét a HALTERMOSZ által kezelt 10402166-21617687-70070000 számú bankszámlára szíveskedjék utalni.

2005. február 24.

Sztanó János
elnök

(Folytatás a 2. oldalról)

1. sz. melléklet

ÍRÁSOS KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS, NYILVÁNTARTÁSBÁVÉTELI LAP

**más Európai Unió tagállamból
származó emberi fogyasztásra szánt
élő áruhal
magyarországi kereskedelméhez,
forgalomba hozatalához**

II.

Iktatási szám:.....

Alulírott hatósági állatorvos igazolom, hogy a fenti címen lévő telephely, betárolási hely (vízterület) megfelel más tagállam(ok)ból származó kg mennyiségű élő áruhal betárolására. Az élő áruhalat forgalmazó céget (személyt), telephelyet a fenti iktatási szám alatt a mai nappal a megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás nyilvántartásába vettem.

Kelt:.....,200.....

P.H.

.....
hatósági állatorvos

nyokat. A vírusos betegségeknek azonban más a helyzet. A ponty korlátlan mozgatósa, és főleg az étkezési célra beszállított halak természetes vízbe, vagy tógazdaságokba történő kihelyezése olyan kockázatot is hordoz, hogy nem várt vírust hoz a hal magával. A koi herpeszvírus eseteit már jól ismeri az egész világ: Izrael szinte egész pontyállománya kipusztult, a japán pontytermelést is jelentősen megtizedelte. (Csak zárójelben: a koi japánul pontyot jelent, de Európában a díszhalra sajátították ki ezt az elnevezést.) A koi vírus a meleg, trópusi égövben már kellően szedte áldozatát, de a magyar éghajlati viszonyok között is, a nyári időszakban komoly károkat okozhatna a gazdaságoknak. Elég csupán egy hely, ahol a vírus megjelenne: miután a magyar vízrendszer összefüggő, a halasta-

vak könnyen megfertőzhetőek. Elvileg külföldről is bejöhet bármilyen fertőzés, mert csak a Zala folyó ered magyar területen. A legnagyobb behozatali lehetőség viszont az élő hallal történhet, ezért amit étkezési céllal hoznak be az országba, nem volna szabad élővízekbe, tógazdaságokba telepíteni. Már csak azért sem, mert az 1997. évi halászatról és horgászatról szóló törvény 41. paragrafusa szerint bármely halfaj külföldről származó egyede, vagy ennek továbbtenyésztéséből származó utódja telepítéséhez a miniszter – a természetvédelemért felelős miniszter egyetértésével, hozzájárulásával – által kiadott engedély szükséges.

Ami a betegségeket illeti, a halak esetében is van olyan betegség, amely bejelentési kötelezettség alá tartozik az Európai Unió tagállamaiban. Ilyen például a tavaszi virémia, amelyet Magyarországon 1962 óta tartanak nyilván. Akkor még hasvízkór néven szerepelt ez a betegség, mivel csupán

tíz évvel később Nicola Fijan, a zágrábi hal-kórtani professzor kutatásai nyomán derült ki, hogy ez is egyfajta vírusbetegség a pontyoknál. Az uniós törvények szerint három listán sorolják fel a bejelentési kötelezettséget maga után vonó betegségeket. A virémia jelenleg még a harmas listán szerepel, de a törvény módosításával a kettes listán kívánják szerepeltetni. Az új rendelet várhatóan 2006. januárjában lép életbe, s az is várható, hogy a koi herpeszvírust is felveszik a listára. A magyar pontyállományt országosan rendszeresen vizsgálják, ellenőrzik a virémia betegséggel szemben is, s mondható, hogy a magyar halállomány egészséges. Ha a halász, a tenyésztő a mesterség szabályai szerint jár el, akkor szinte állatorvosra sincs szükség, mert a jó körülmények között él az állomány, mint hal a vízben. Persze, nincsenek ideális állapotok, tehát az állatorvosi tudásra is szükség van.

Hajtun György

Egy új étrend

A British Medical Journal c. orvosi folyóiratban számoltak be arról az újfajta étrendről, amelynek napi fogyasztásával akár 76%-kal csökkenhet a szív- és érrendszeri megbetegedések kockázata.

Az étrend a következő összetevőkből áll: vörösbort, hal, csokoládé, gyümölcsök és zöltségek, mandula, fokhagyma. Mindezt ajánlott naponta fogyasztani, a hal kivételével, amelyet elég négyyszer egy héten beletenni az étrendbe.

A kutatók az étrend összeállítása előtt részletesen áttekintették a táplálkozásnak a keringésre gyakorolt hatásaival foglalkozó orvosi szakirodalmat. Megnézték, hogy az étrend egyes összetevői különböző mennyiségben alkalmazva milyen hatással vannak a vérnyomásra, a vér koleszterinszintjére, és mennyivel csökkentik a szívinfarktus kockázatát. (Például egy korábbi tanulmány szerint napi kb. másfél deciliter vörösbort átlagosan 32%-al csökkentik a különféle szív- és érrendszeri megbetegedések kockázatát.) Ezekből az adatokból számolták ki a kutatók, hogy az étrend egyes összetevőinek együttesen milyen hatása lehet, majd amerikai felnőttek bevonásával egy jelenleg is zajló felmérésben megkezdtek felvételeik ellenőrzését.

Látványos eredmények

A számítások szerint a speciális étrend ("Polymeal") eredményei elsősorban férfiaknál lehetnek látványosak: a javas-

latoknak megfelelően táplálkozó személyek átlagosan hat és fél évvel hosszabb életre számíthatnak, mint azok, akik megmaradnak a hagyományos étrendnél. Ezen kívül - szintén férfiaknál - kilencre nőtt azoknak az éveknek a száma, amely alatt minimálisra csökkenthető egy halálos kimenetelű szívinfarktus veszélye. Azoknál pedig, akiknél mégis felép valamilyen szív- és érrendszeri panasz, minden bizonnyal kevesebb évet vesz majd el életükből a betegség. Nők esetében a szívet ellenállóbbá tevő táplálkozásnak hasonlóak a hatásai: szintén jelentős mértékben (öt és fél évvel) nő a várható életkor azokkal összehasonlítva, akik továbbra is hagyományosan táplálkoznak.

2003-ban hasonló céllal végeztek vizsgálatot, amelyben egy többféle hatóanyag kombinációjából összeállított tabletta hatását vizsgálták. Azt kívánták elérni, hogy napi egy tabletta bevételével is akár 80%-al lehessen csökkenteni a szívinfarktus kockázatát. A mostani tanulmány készítői a korábbi kísérlet alapötletéből kiindulva keresték a tabletta gyógyszermentes alternatívát.

Az eredmény mindannyiunk számára fontos, hiszen a szerzők szerint a nyugati társadalmakban mindenkit veszélyeztetnek a különféle szív- és érrendszeri megbetegedések. Amennyiben a gyakorlati eredmények is igazolják, az újfajta étrend a kockázat csökkentésének egyik alternatívája lehet, méghozzá gyógyszerek nélkül.

Illyés András

Apró

Az Agropoint Kft. ESXOX hínár- és nád-vágó kaszát keres megvételre. Érdeklődni: 06-20-9416-301.

Hortobágyon nyereségesen gazdálkodnak

Az előzetes adatok szerint megközelítően 100 millió forintos eredménnyel zárja a tavalyi esztendőt a Hortobágyi Halgazdaság Rt. Így ez a harmadik esztendő immár, amikor a részvénytársaság nyereséges, ami az előző másfél évtizedre nem volt jellemző. Miután néhány mozgalmas hónap alatt bizonyított, hogy a cég gazdálkodása stabil megszületett a döntés arról, hogy a környezetvédelmi minisztérium tulajdonában lévő halgazdaságot nem privatizálják, s nem is olvasztják be szervezeten belül a Hortobágyi Nemzeti Parkba – foglalta össze a történeteket Puskás Nándor, a részvénytársaság vezérigazgatója egy, a közelmúltban tartott sajtótájékoztatón.

A vezérigazgató szerint a halgazdaság jelenlegi formájában való további működése garantálja azt, hogy a Hortobágyon oly fontos madárvilág értékes élő- és táplálkozóhelyei fennmaradjanak, s emellett még piaci termék, gazdasági haszon is keletkezik. Puskás Nándor elmondta: a halgazdaság által kezelt tófelület csaknem harmadát kitevő 1500 hektáros Öreg-tavak – annak okán, hogy a vizek sajátosan értékes madárvilágot tartanak fenn, s emiatt olyan korlátozásokat kellett bevezetni, melynek nyomán nem lehetett ott gazdaságos haltermelést folytatni – 2002-ben átkerültek a nemzeti park kezelésébe. A madarak az Öreg-tavak háborítatlansága ellenére azonban táplálkozóhelyként kezdték előnyben részesíteni azokat a tavakat, ahol tovább folyt a halgazdálkodás. Így hát az Öreg-tavak is visszakérültek a halgazdaság kezelésébe, s a természetvédelmi szempontok szigorú betartásával folyik ott a munka.

Az itteni művelés többlet költségeit 2005-től a remények szerint a Nemzeti Vidékfejlesztési Terven keresztül európai uniós forrásból finanszírozzák majd. A részvénytársaság büszke arra, hogy tavaly augusztus 19-én az élő halaira (busa, amur, harcsa, csuka, süllő) november 19-én pedig a feldolgozott termékeire megkapta a biominősítést. Hasonló nagyságú halgazdaság ilyenekkel nem rendelkezik még hazánkban. A részvénytársaság számára ez a minősítés stratégiai jelentőségű, mivel a biohaltermelés a gazdálkodásának olyan sarokpontja, amelytől piaci pozíciói megtartását, illetve erősödését várja. Ez nem könnyű feladat, mivel hazánk európai uniós csatlakozása óta egyre több hal kerül – részben sajnos ellenőrizetlenül – külföldről a hazai piacra.

A biohalat egyébként csak feldolgozva, csomagolva lehet árusítani, de erre felhalad a halértékesítés egésze. Két-három éven belül ugyanis a bevásárlóközpontok várhatóan már nem fognak élőhal-árusítással foglalkozni. A Hortobágyi Halgazdaság Rt. ezért 2007-ben új feldolgozóüzem létesítését tervezi.

A részvénytársaság idén körülbelül 80 millió forintot költött a munkafeltételek javítására – traktorok, csónakok, hálók vásárlására –, s a beruházási programot jövőre is folytatja. Szennyvíztisztítót létesítenek 140 millió forintos költséggel, és a halfeldolgozót összekötő utat építenek 180 millió forintos költséggel. A halfűtőlő berendezés vásárlására. A fűtőlő busával, mint vadonatúj termékkel idén kíván megjelenni a piacon a halgazdaság. Mindezeket túl még legalább 100 millió forint szükséges a napi munkafeltételek javítására is.

A jövőt illetően a vezérigazgató úgy fogalmaz, hogy „nincs titkolnivalónk”. A jövőben hangsúlyosabb lesz a marketing tevékenységük. Az elmúlt évek során a termelést rendbe tették, adott a megfelelő árualap is. „Ami ennél sokkal nagyobb feladatot jelent, és nemcsak nekünk, hanem az ágazat más szereplőinek is, az a kereskedelem! Különböző országokból, elsősorban Csehországból nagy mennyiségű importtal beáramlásra lehet számítani. Ez piaci zavarokat okozhat, hiszen tudjuk, hogy a hazai kereslet nem korlátlan! Ez bizony egyre nagyobb terhet jelent mindenkinek, így nekünk is. Csehországban teljesen más technológiával dolgoznak, szerencsés adottságaik révén alacsonyabb önköltséggel állítják elő a halat, ráadásul kedvezőbbek a fenntartási és szállítási költségeik,

kevesebb náluk az adó, és nem fizetnek vízdíjat!” – mondta Puskás Nándor.

Hogy mit lehet ez ellen tenni? A vezérigazgató úgy gondolja, hogy a magyar hal más minőséget képvisel! Vallja, hogy a hortobágyi halnak nincs párja! „Mi két éve ökokörnyezetben termelünk, bio-halgazdálkodást folytatunk. Persze ez mit sem ér, ha nincs mögötte markáns, mindenkihez eljutó marketing. Van egy minőségi halfeldolgozó üzemünk, növelni kell a kínálatot, és meg kell jelenünk minden lehetséges fórumon. Az üzleti eredmények, de a tendencia is azt mutatja, hogy a vevő egyre nagyobb mértékben igényli a feldolgozott halat. Megtermelt halaink negyven százalékát feldolgozva értékesítjük. A versenyben maradáshoz azonban ez nem elég. Az elmúlt húsz év gazdasági problémáiból fakadóan elmaradtak beruházásaink, a fenntartási munkák egy részének elmaradása nagyon meglep, a tavak kultúrállapotán, és akkor még nem beszéltem a leamortizálódott műszaki berendezéseinkről. Ezek pótlása, rendezése nagy munka, és irgalmatlanul sok pénzbe kerül. A rövid és középtávú fejlesztési terveinkben kiemelt feladat, hogy a tavaink olyan állapotban legyenek, amely méltó a nemzeti parki státushoz! Nemrég nyertünk a Sapard-pályázaton, ebből végre úthálózatot fejleszthetünk, és jövőre elkészül a halfeldolgozónk szennyvíztisztítója is” – mondta végezetül a vezérigazgató.

A biopontyra egyelőre várni kell

A biohaltenyésztéshez a halgazdaság számára szinte páratlan feltételeket biztosít az, hogy a tavakat ökogazdálkodási övezet veszi körül, a vizet olyan forrásokból nyerik (Keleti- és Nyugati-főcsatorna), melyek folyamatos ellenőrzés alatt vannak, hiszen ivóvízbázisként is szolgálnak, a halak egészségének megővése érdekében pedig saját állat-egészségügyi rendszert dolgoztak ki. A ponty biominősítésének elérésére még várni kell, ugyanis ehhez évi 5000 tonna biogabona-takarmányra lenne szükség, ennyi pedig jelenleg nem áll rendelkezésre hazai felhasználásra. Ennek ellenére az Öreg-tavakon a gazdaság már elkezdte a biominősítésnek megfelelő pontyok nevelését.

Az üzleti eredmények, de a tendencia is azt mutatja, hogy a vevő egyre nagyobb mértékben igényli a feldolgozott halat. Megtermelt halaink negyven százalékát feldolgozva értékesítjük.

2005. évi hallakomák

időpont	esemény	helyszín
1 április 16–17.	V. Árpád Napi Vigasságok – Bográcsos ételek főzőversenye	Baja, Árpád tér
2 április 23.	Évadnyitó halfesztivál	Rétimajor
3 április 30.	Évadnyitó horgászverseny	Jászkisér
4 május 1.	Halfőző Verseny	Ruzsa
5 május 1.	Halmajális	Ócsárd
6 május 1.	Nemzetközi Halászléfőző Verseny	Vének
7 május 14–16.	Pünkösdi Sokadalom	Szeged
8 május 21.	Baja Halászléfőző Bajnoka verseny	Baja
9 május 22.	XI. Siómenti Országos Halfőző Verseny	Sióagárd
10 május 28.	„Tóparti Tavaszköszöntő” – Halfőző Verseny	Ludányhalászi
11 * június	XXXI. Országos Halfőző Verseny	Balatonboglár
12 június 11.	Tiszatavi hal és Pusztai Ételek Fesztiválja	Tiszafüred, Kócsújfalu
13 június 24–26.	Víz-Zene-Virág Fesztiválhoz kapcsolódó Péter-Pál napi halfogások	Tata
14 június 25–26.	V. Szent Péter napi halászbúcsú	Rétimajor
15 július 2.	VII. Balatonlellel Juliális – halfőző verseny	Balatonlelle
16 július 8–9.	X. Bajai Halászléfőző Népünnepély – Gasztrokulturális Fesztivál	Baja, Történelmi belváros, Petőfi-sziget
17 július 9.	XIV. Halasnapok	Tiszafüred
18 július 23.	VII. Különleges Asztali Örömök Somogyban – Balatoni Halászléfőző Verseny	Balatonboglár
19 augusztus 12–14.	40 Halász Emléknapi – a balatoni halászok napja	Vonyarcvashegy
20 augusztus 13.	VI. Országos Felső-Tisza Halászléfőző Verseny	Tiszabercel
21 augusztus 13.	XVII. Nagybarackai Sobri Kupa – halfőző verseny	Nagybaracska
22 augusztus 20.	VII. Szent István Napi Nemzetközi Halfőző Verseny	Gyomaendrőd, Endrődi népliget
23 augusztus 20.	Dunaföldvári Halászléfőző Verseny	Dunaföldvár
24 augusztus 27. – szeptember 4.	OMÉK – halászati kiállítás és gasztronómiai bemutató	Budapest, Hungexpo
25 szeptember 1–4.	IX. Nemzetközi Tiszai Halfesztivál	Szeged
26 szeptember 3.	Évadzáró horgászverseny	Jászkisér
27 szeptember 10.	VII. Különleges Asztali Örömök Somogyban – Halétek Sütő- és Főzőversenye	Háromfa
28 szeptember 15.	Szent István Egyetemi Napok – újságírók halfőző versenye	Gödöllő
29 szeptember 17–18.	V. Ráckevei Ászok Fesztivál (Halászkok-horgászok-borászok-lovasok)	Ráckeve
30 szeptember 18.	Nádi vásár	Rétimajor
31 október 1.	V. Pontyfesztivál	Jászkisér
32 október 29.	Öreg-tavi Nagyhalászat	Tata, Öreg tó
33 december 24.	Szentelt Halászlé Ünnepe	Szeged

* Az időpont még nincs meghatározva!

A 2005. évi hal-lakomák eseményei letölthetők a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa honlapjáról a www.haltermosz.hu címen.

Közönségcsalogató gasztronómiai programok

Gulyás, pörkölt, hurka, töltött káposzta – hát igen, mi magyarok szeretjük az ízletes, kalóriában gazdag ételeket, melyek nálunk már hagyományosnak számítanak. Nem kevésbé emelkednek ki a sorból a halételek, hiszen halfogyasztó nemzet vagyunk még akkor is, ha elsősorban ünnepek alkalmával fogyasztjuk a legtöbbet e húsféléből. Karácsonykor hagyomány, hogy halászlé kerül az ünnepi asztalra. De nem csak ez az étel az, amely halból készíthető. Csakúgy, mint például a baromfiból, számtalan variációs lehetőség kínálkozik, melynek csak képzeletünk szabhat határt.

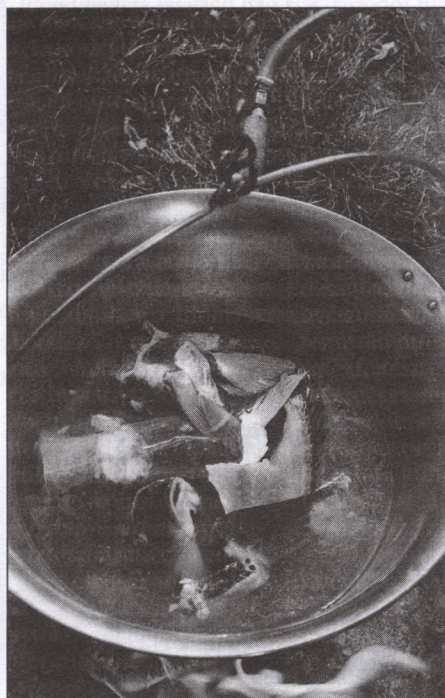
Vannak olyan fogyasztók, akik nem maradnak meg a hagyományos, már bevált recepteknél, szívesen kísérleteznek újabb és újabb ételek elkészítésével, például nem megszokott ízesítő anyagok használatával. S ha alkalom nyílik, hogy bemutassák kiváló receptjeiket a nagyközönség, vagy valamilyen verseny-zsűri előtt, szívesen vállalkoznak a megmérettetésre. Ezért különösen nagy szerepe van azoknak a hazánkban rendezett gasztronómiai fesztiváloknak, ahol a legismertebb magyar ételek mellett újabb és újabb különlegességeket lehet kóstolni, ízlelni.

A hagyomány, az hagyomány. Évente egyre több helyszínen rendeznek halászlé-főző versenyeket. Ki melyiket kedveli, aszerint készíti például a tiszai-körösi vagy dunai változatot. Míg a dunai halászlé elkészítési módjára a halszeletek passzírozás nélküli felhasználása és a gyufatészta használata jellemző, addig a tiszai-körösi változatnál a hal fejéből, farkából és az apró halakból alaplevet főznek, majd a főtt halakat passzírozzák össze. Megfigyelhetők azonban mindkét típus esetében helyi eltérések is az elkészítés módjában (pl. dunai halászlévet másképp készítenek Pakson, és másképp Baján), de mégsem szerencsés ilyen szigorú kategóriákat felállítani, hiszen különböző tájegységeken esetleg más ízesítő anyagok használatával más jellemzőkkel bíró halászléveket is készítenek. De minden halászlé esetében fontos a jófajta paprika és a sok hagyma, valamint az, hogy minél többféle friss halat használjanak fel az elkészítéséhez.

A versenyek kiválóan alkalmasak a halászlé elkészítési hagyományának ápolására, ugyanakkor közösségteremtő, közösségformáló hatásuk is van. Az egyik legrangosabb ilyen rendezvény a Bajai Népiünnepély, mely „A halászlé ünnepe a halászlé fővárosában” szlogennel terjedt el a köztudatban. A rendezvényen résztvevő halfőzők száma folyamatosan bővült, mígnem elérte a 2000 feletti bognárszámszámot, ami már a város vezetőinek is nagy fejtörést okozott, hiszen

kezdetben csak a főtéren, később a környező utcákban is főzőhelyeket kellett kialakítani. Nincs miért csodálkozni ezen, hiszen közismert, hogy Baja az egyik olyan település Magyarországnak, ahol a halfogyasztás jelentősen meghaladja az országos (3,2 kg/fő/év) átlagot.

Új irányvonalat jelentenek a rendezvények között a látványhalászatok. E programok az osztrák területeken már régóta léteznek a közvetlen, tóparti értékesítés egyik formájaként. Hazánkban még most van kialakulóban, de kedvező fogadtatása tapasztalható. Ilyen esemény a tatai Öreg tavi nagyhalászat, mely évente ismétlődő jelleggel októberben kerül megrendezésre a környék lakosainak nagy öröme. Itt a hagyományos főzés és zenés programok mellett a természet közelsége, az ősi mesterség jellemzőinek bemutatása kerül előtérbe.

Az utóbbi időben a halhoz kapcsolódó rendezvények palettáján olyan programok is megjelentek, melyek a horgászat és főzés összekapcsolásával teremtenek kedvet a közönségnek ahhoz, hogy kivegyék a részüket a játékos vetélkedésekből. Ilyen a csanyteleki 24 órás halfőző és halfőző verseny vagy a jásziséri évadnyitó horgászverseny.

Különösen népszerűek az olyan programok, ahol nemcsak a halászlé, hanem egyéb halételek, különlegességek is bemutatásra, esetleg versenyzetetésre kerülnek. E rendezvényeken gyakran elfelejtett régi receptek alapján készült különlegességek is fellelhetők. Egyre inkább ezt célozza például a halászok országos halfőző versenye, ahol a dunai és tiszai-körösi versenykategóriákon túl egyéb halételekkel is versenyeznek a résztvevők. Míg korábban ezek az ünnepek a halászság bensőséges összejövetelei voltak, az utóbbi időben egyre nyitottabbá váltak a nagyközönség felé. A versenyzők büszkén mutatják be a rendezvényre látogatóknak az elkészült ételeket. Az egyéb kategória változatossága nem csak az ízesítésben, vagy konyhatechnika alkalmazásában nyilvánul meg, hanem a ritkábban választott, illetve kevésbé ismert halfajok húsnak felhasználásában is. Így a kínálatot az utóbbi két évben olyan ételek gazdagították, mint a zelleres afrikai harcsapörkölt, a tejben-vajban fűrosztott busajaja, a vágótök és Szent Péter hala rostos, vagy a göngyölt süllő zöldséggel és kapormártással.

2002-ben indult újjára a Halételek Országos Ünnepe gasztronómiai fesztivál azzal a céllal, hogy bemutassa a magyar embereknek a halételek változatos elkészítését. Kezdetben a fesztivál az ország régiós vagy helyi halfőző bajnokait invitálta versenyzésre az ország legjobb halfőzője cím elnyerésére, de lehetőséget adott a közönségnek is a „mérkőzésre” egy-egy amatőr halfőző versenyen. E rendezvényen különösen nagy számban készültek nem, vagy alig ismert halételek. Ebből kifolyólag a halhús felhasználásának igen széles tárházát mutatta be a látogatóknak.

A fenti programok mindegyike fontos szerepet játszik abban, hogy a fogyasztók minél gyakrabban találkozhassanak a halételekkel, illetve kedvet kapjanak ahhoz, hogy maguk is gyakrabban vásároljanak és fogyasszanak halat. Nem elhanyagolható szempont, hogy a halhús fogyasztása nélkülözhetetlen az egészséges táplálkozáshoz, hiszen a hal fehérjében, telítetlen zsírsavakban, ásványi anyagokban, vitaminokban gazdag húsféle, így kedvező a szív- és érrendszeri problémák kialakulásának megelőzésében.

A jövőben is kívánatos, hogy egyre több, a magyar ételek bemutatását és készítését célzó rendezvény legyen az országban, mert ezáltal megőrizzzük és ápoljuk gasztronómiai kultúránkat, mely nekünk magyaroknak elemi érdekünk. S ezáltal teremtünk kedvet a külföldi turistáknak is ahhoz, hogy minél többen hazánkba látogassanak.

K. G.

Hattyúdal a magyar halászatról

Cikkem megírására egy fogadalom köt, a barátomnak tett ígéret. Őt úgy hívják, Hajtun György. A név becsületes, és a hozzá kapcsolódó ígéret kötelez! Az Öreg-tavi Nagy halászatnál találkoztunk Tatán. Ilyenkor a halászhoz érő ember találkozik laikus testvéreivel és drukkol, hogy a rendezvény ne csak a nagy zabálás színtere legyen, hanem a felismerése is, hogy a magyarság nincs meg halászat nélkül, és a halászat hozzájárult a magyar nemzet kialakulásához, fennmaradásához.

Jelen helyzetben leértékelődött a halászat és a halászat. A hal a gasztronómiai élvezeten túl nem jelent semmit. Pedig milyen szép időköt élt meg ez az ágazat, amely foglalkozást, szakmát, megélhetést jelentett. A magyar halászatnak csodálatos volt a múltja siralmas a jelene és kilátástalan jövője. Az ősök megteremtették az alapokat és éltek vele, mi pedig elemésztjük. A csoda szakma leírása generációkon keresztül zajlott. A nagy polihisztor Herman Ottó enciklopédiába foglalta a halászati tevékenységeket. Enciklopédiát írt a magyar halászatról! A történelmi Magyarország a trianoni területablás előtt az európai pisztrángtenyésztés megalapítója, megvalósítója és példaképe volt. A közeli múlt is büszkeséggel tölt el minden hozzáértő szakembert. Az 1980-as években himnuszot zengtek a halgazdasági szakembereinkről és a halászati ismereteinkről, tevékenységünkéről a világ éhező országaiban, Dél-Amerikában, Ázsiában és Afrikában is.

De jaj, jött a privatizáció! A várva-várt magánosítás megtette szörnyű csapását, és az ország halászata elnyerte méltó büntetését. Vethetett halastavat kárpótlási jegyért esztergályos, bányász, és még sok „hozzaértő szakember”. Csak az elátkozott „zöld bárók” nem, noha korábban vezető szaktekinélve voltak az ágazatnak, őket eltanácsolták a vásárlástól. No, azért néha jutott azoknak is véletlenül, álneven, áluhába öltözve beálltak a licitálók közé, és ha nem ismerték fel őket a szabad rablást szolgáló zsellerek, jutott nekik néhány hektár mocsár, amit a korábbi gazdálkodók szakszerűen tönkretettek.

A halászat jelen helyzetben tükrö a mezőgazdaság tragédiájának. Hozzá nem értő, tudatlan, minden szakszerűséget mellőző emberek kezében van az ágazat. Példa erre, amikor a „gazda” aratás előtt „gazdirtót” kért, mert a gombajm miatt nem tud a táblába menni a kombájn. Miután tanácsatlan volt a megkérdezett növényvédelmi szakember, a „hozzaértő gazda” lehülyézte a buta agrármérnököt és felháborodva távozott. Hasonló esetet éltem meg akkor, amikor

meghívott egy tógazda, és nem értette, hogy a horgásztavában, amit pecázó milliomos barátainak létesített, miért pusztul a betelepített állomány. A tó területe 15 ha volt. Egy völgyzáró gátas alacsony víz-állású pocsolya. A betelepített 10 q pisztráng zöme május elejére kidöglött és a csalikra sem igyekeztek rámenni. Szerinte természetesen a megvásárolt halban van a hiba. Kutya, eb pisztrángja selejt volt, nyilván! Az ellenkezőjéről képtelen voltam meggyőzni a felháborodott „halázmestert”.

Az irigység nagyrú. Van, akik jól teszik dolgukat, szakértelmüket kitűnően hasznosítják. Éjjel-nappal dolgoznak és védik a tavaikat a megélhetési bűnözőktől, akiknek nem hálót kell, hanem hal. Azonban ha hálót adunk a kezükbe, azt messzire elhajítják, mert az munka, inkább ellopják, a halat, mellőzve a krisztusi tanítás okos felhívását.

Nem különb az a gazda sem, aki a kocsmában toborozza az őszi halászat szakembereit. Nem kell munkavédelem, nem kell tócsiruha, mezítulb is belemennek a vízbe, csak legyen elég pálinka és este legyen kaja.

Az igaz, hogy a gazdának nehezére esik elmagyarázni, hogy az egyenyaras harcsa nem ebihal, és nem kell kinyomni a belét, hanem külön kell gyűjteni és el kell tenni a telelőbe. Két év múlva drága, nemes halként tudja értékesíteni a harcsáját, ami nem békaivadék.

Meddig bírja az ágazat a tehetetlenségét és nyűgét? Meddig bírja az ágazat a közgazdasági szabályozók béklyózó feltételeit? Meddig bírja a haltenyésztés a vízdíj terheit? Meddig bírja a hal a víz szennyezés ártó

mocskát? Meddig bírja még a hazudozást? Meddig képes elviselni a multicégek árversenyét? Oh temporas oh mores! (Oh idők, oh erkölcsök!) Meddig égetjük el tavaink vizét? Meddig árasztjuk el vízzel halászatunk hevét? Meddig oltjuk el halász becsületünk zsarát-

nokát? Mikor szítjuk lángra a nemzeti halászatunk szunnyadó paraszát? Mikor mondjuk azt, hogy elég és ne tovább? Mikor löki ki nemes vizünk a megfulladt halászat puffadó tetemét? Mikor támasztjuk fel a hibernált halottat a szakma melegével, szeretetével? Mikor visszük máglyára a halászatot elsovasztó tehetetlen antitalentumokat?

Merre tart a magyar halászat? Tart valahova? Nem tudok pozitív választ adni a kérdésre. A tenyészanyag előállítását nem támogatják. A piaci hal értékesítését megnehezítik, sőt ellehetetlenítik. A nagy bevásárlóközpontokat elárasztják karácsonykor szépnek tűnő,

hivány nem itthon termelt ponttyal, amely hallének, paprikásnak nem való.

Arra alkalmas, hogy panírba bugyolálják, és ez alatt az álruha alatt a magyar fogyasztó kedvére eleget tesz a halevészet karácsonyi szertartásának.

Egyszer hallottam egy halételekkel foglalkozó gasztronómiai előadást, ahol egy nagytudású Franciaországban végzett szakember ismertette a konyha

rejtelmét, csodálatos lelkesedéssel, páratlan humorral, kifogyhatatlan ötletekkel. Akkor döbbsentem rá, hogy a buta középkorban a halételeket 50-60 féle receptből változatosan készítették el. Ezt elfeledtük!

Elég legyen a háborgásból! Térjünk vissza a tenyésztésre. Egy a kérdésem, hogy van-e tenyésztés? Sajnos jelen helyzetünkben a tógazdák tevékenysége esetleg ahhoz a szekérhez hasonlítható, amit a gazdája húz, mert megdöglött a lova. Nem kap segítséget, nincs ami húzza a szekeret, és a halászember követi a lovát, azaz elpusztul!

Van azonban még egy ötlet, szerezzünk tengert, akkor olcsóbb lesz az uszonyos! Akkor a tengeri halat esszük, és nem édesvizit!

Legyen végre szabályozva a hasznosított tófelületre előírt szakemberigény és legyen irányított szakemberképzés! Törvényesítsük, hogy 50 ha tófelület művelése szakmunkás végzettséghez vagy annak alkalmazásához kötött, 200 ha tófelület ellátása technikus végzettséget igényel vagy annak alkalmazásához kötött! Az 500 ha feletti gazdaság szakmérnöki végzettséget követel, ezt a jelenlegi törvények is előírják. A vízvételi jog a halastavak esetében legyen ingyenes.

Állítsuk vissza Árpád országát, ahol halban s vadban gazdag volt a vidék a Kárpát medencében! Ne siránkozzunk, tegyünk érte!

dr. Szilas Péter
halász szakmunkás

A várva-várt magánosítás megtette szörnyű csapását, és az ország halászata elnyerte méltó büntetését. Vethetett halastavat kárpótlási jegyért esztergályos, bányász, és még sok „hozzaértő szakember”.